

Истекъл казус
С. ~~ИЗ~~

05.04.2025 г.

КАЗУС №5

На 01.09.2013 г. в гр. Шумен в 15.00 часа, по ул. "Стефан Стамболов" е настъпило ПТП с участието на моторед „Хонда“, с рег. № Н2222 М с водач Ивайло Иванов Иванов от гр. Шумен и л. а. „Мерцедес-Бенц Е 220 “ с рег. № Н 1111 АР, управляван от Димо Иванов Димов от гр. Шумен. В резултат на ПТП тежко е пострадал Ивайло Иванов Иванов. Установено е и от справка от базата данни на Информационен център към Гаранционен Фонд, че за управлението към момента на ПТП л. а. „Мерцедес-Бенц Е 220 “ с рег. № Н 1111 АР е била сключена задължителна застраховка "Гражданска отговорност на автомобилистите" със ЗЕАД „Орбитал“ ЕАД-гр. София, която е била прекратена на 14.05.2013 г., поради невнесена вноската.

Пострадалият Ивайло Иванов Иванов е предявил писмена претенция до Гаранционен Фонд на 05.03.2015 г., с приложения към нея доказателства, с която същият заявил искане да бъде обезщетен за причинените му от ПТП на 01.09.2013 г. вреди, от Димов, който управлявал МПС без задължителна застраховка "Гражданска отговорност". По образуваната щета № 1111/05.03.2015 г., УС на ГФ е взел решение да постанови отказ за заплащане на обезщетение по тази претенция.

От гр. д. № 555/2016 г. на СГС, развило се с участието на Димо Иванов Димов, като трето лице – помагач на Гаранционния фонд, се установява, че с влязло в сила решение, „Гаранционен фонд“ София е осъден да заплати на Ивайло Иванов Иванов сумата от 55000.00 лв. - обезщетение за неимуществени вреди от ПТП от 01.09.2013 г., ведно със законната лихва, считано от 05.03.2015 г. и 5000.00 лв. разности. Решаващият съд е приел, че действително към датата на процесното ПТП Димов е управлявал л. а. „Мерцедес-Бенц Е 220 “ с рег. № Н 1111 АР, без действаща към датата на ПТП застраховка "Гражданска отговорност". Установено е и виновното и противоправно поведение на Димов за настъпилото ПТП.

По гр. д. №555/2016 г. и последвалото въззивно производство, третото лице-помагач Димов не е взел становище по иска, не е направил възражения, не е ангажирал доказателства. Присъдените суми в общ размер на 72000.00 лв. са заплатени от Гаранционния фонд на Иванов на 01.10.2018 г.

„Гаранционен фонд” - София е поканил Димо Иванов Димов, с регресна покана, в едномесечен срок от получването, да му възстанови заплатената от него сума в общ размер на 72000.00 лв., като посочил и банковата си сметка. Поканата е връчена на ответника на 05.01.2019 г., но сумата не е заплатена.

На 05.03.2019 г. „Гаранционен фонд” е предявил иск срещу Димо Иванов Димов за заплащане на сумата от 72000.00 лв., изплатена от Гаранционен фонд София по щета 1111/01.03.2015 г., включваща обезщетение за неимуществени вреди, присъдени по гр. д. № 555/2016 г. по описа на СГС, законна лихва и разноски, ведно със законната лихва от датата на завеждане на исковата молба в съда до окончателното ѝ плащане и разноски по делото. Представя доказателства за заплащане на исковата сума на пострадалото от процесното ПТП лице.

Ответникът Димов е оспорил иска по основание в отговора на исковата молба. Възразява, че към датата на процесното ПТП за л. а. „Мерцедес-Бенц Е 220” с рег. № Н 1111 АР е била налице валидно сключена застраховка "Гражданска отговорност". Сочи, че няма виновно и противоправно поведение на ответника за настъпилото ПТП, поради което и сумата, изплатена от ищеца, е недължимо платена. Прави и възражение за изтекла погасителна давност на претенцията на ищеца, тъй като се касае за непозволено увреждане и 5-годишният давностен срок тече от откриването на дееца, който е установен на 01.09.2013 г. и същият е изтекъл на 01.09.2018 г., т.е. преди предявяването на иска. Моли искът да се отхвърли, претендира разноски.

ВЪПРОСИ:

1. Посочете правната квалификация на предявения иск и кои са правопораждащите претенцията на ищеца юридически факти.
2. Кой е родово и местно компетентен съд по предявения иск? Защо?
3. Основателно ли е възражението на ответника за погасяване по давност на исковата претенция?

4. Преклудирани ли са възраженията на ответника за наличието на валидно сключена застраховка "Гражданска отговорност" към датата на ПТП и за липсата на виновно и противоправно поведение на ответника за настъпилото ПТП?
5. Основателен ли е предявеният иск? Мотивирайте се.

12	10	14	16	18
20	22	24	26	28
30	32	34	36	38
40	42	44	46	48
50	52	54	56	58
60	62	64	66	68
70	72	74	76	78
80	82	84	86	88
90	92	94	96	98
100	102	104	106	108

РЕШЕНИЕ НА ИЗТЕГЛЕН КАЗУС-ГРАЖДАНСКО-ПРАВНИ НАУКИ:

1.Предявен е иск с правно основание чл. 288, ал. 12 КЗ /отм./. Съгласно трайно установената практика на ВКС /Решение № 20 от 02.04.2021 г. на ВКС по т. д. № 2695/2019 г., II т. о., ТК; Решение № 192 от 14.08.2012 г. на ВКС по т. д. № 768/2010 г., II т. о., ТК и Решение № 70 от 23.06.2011 г. на ВКС по т. д. №624/2010 г., I т. о., ТК/ регресното право се урежда от закона, действал към момента на неговото възникване /датата на настъпване деликта/ – в случая 01.09.2013 г. Правото да получи обезщетение от Гаранционния фонд, се поражда за увреденото лице от датата на деликта, съобразно действащата към този момент правна уредба, което обуславя приложението на същите нормативни актове и към регресното право на Гаранционния фонд спрямо прекия причинител. Моментът на плащане на обезщетението е свързан не с възникването, а само с изискуемостта на регресното право.

Разпоредбата на чл. 288, ал.12 КЗ /отм./ урежда правната възможност Гаранционният фонд да предяви регресен иск за платеното от него обезщетение за вреди, причинени при ПТП, срещу причинителя на вредите, чиято деликтна отговорност не е била обезпечена чрез сключване на договор за застраховка "Гражданска отговорност" - арг. чл. 288, ал. 1, т. 2, б. "а" КЗ /отм./. Следователно, възникването на спорното материално право се обуславя от осъществяването на четири групи материални предпоставки /юридически факти/: 1. Ищецът да е платил обезщетение на увреденото лице за причинените му вреди от противоправното поведение на делинквента в търсения размер; 2. За увредения да е възникнало право на вземане на извъндоговорно основание /непозволено увреждане/ срещу причинителя на вредата – чл. 45, ал. 1 ЗЗД, т. е. вредите да са причинени от делинквента чрез неговото виновно и противоправно поведение; 3. Деликтната отговорност да е възникнала във връзка с използването на МПС от делинквента на територията на Република България и 4. Делинквентът да не е обезпечил своята деликтна отговорност по

застраховка "Гражданска отговорност" към момента на реализиране на ПТП. Осъществяването на горния фактически състав има за последица встъпване на Гаранционния фонд в правата на увреденото лице до размера на платеното и разходите по чл. 288, ал. 8 КЗ /отм./.

2. Родово компетентен е окръжен съд, предвид цената на главния иск съгласно чл. 104, т. 4 ГПК. Местно компетентен е съдът по постоянния адрес на ответника - чл.105 ГПК, в случая това е Окръжен съд - Шумен.

3. Не е основателно. По въпроса за погасителната давност спрямо регресните суброгационни иски на застрахователя и Гаранционния фонд съществува задължителна и безпротиворечива съдебна практика, обективизирана в т. 14 на ППВС № 7/77 г., както и в редица решения на ВКС: Решение № 8 от 22.06.2022 г. на ВКС по т. д. № 2144/2020 г., I т. о., ТК; Решение № 47/30.07.2019 г. на ВКС по т. д. № 1502/2018 г. I т. о.; Решение № 15/04.02.2011 г. на ВКС по т. д. № 326/2010 г. II т.о. и др., съгласно която давността е 5-годишна и започва да тече от момента, в който застрахователят, респ. – Гаранционният фонд изплати обезщетенията на правоимащите лица. В процесния случай обезщетението е изплатено през м. 10.2018 г. и следователно към момента на предявяване на искова претенция – 05.03.2019 г. общата 5-годишна давност по чл. 110 ЗЗД не е изтекла.

4. Преклудирани са. Решението по гр. д. № 555/2016 г. на СГС е постановено при участието на ответника Димов, като трето лице - помагач на страната на Гаранционен фонд гр. София. Предвид това, несъстоятелни са възраженията му за наличието на валидно сключена застраховка "Гражданска отговорност" към датата на ПТП и за липсата на виновно и противоправно поведение на ответника за настъпилото ПТП. Като участник в производството по прекия иск на правоимащото лице срещу ГФ, Димов, в качеството си на трето лице-помагач, е могъл, както в първоинстанционното, така и във въззивното производство да изразява становища, да прави възражения и доказателствени искания, което не е сторил. При това

положение, възраженията, наведени едва в настоящото производство, са недопустими, като преклудирани. На основание чл. 223, ал. 1 ГПК, постановените решения имат установително действие в отношенията на третото лице и насрещната страна, а съгласно чл. 223, ал. 2 ГПК, Димов е обвързан с мотивите на постановените решения, като това, което съдът е установил в тях, е задължително в отношенията му с Гаранционния фонд, на когото Димов е привлечен като подпомагаща страна. Разпоредбата на чл. 223, ал. 2, изр. 2 ГПК е изрична, в смисъл, че третото лице не може да оспорва решението под предлог, че страната зле е водила делото, освен, ако последната умишлено или поради груба небрежност е пропуснала да предяви неизвестни на третото лице обстоятелства или доказателства, каквато хипотеза нито се твърди, нито се доказва в настоящия случай.

5. Искът е изцяло основателен. Предвид неоснователността на въведените от ответника възражения, представените доказателства за заплащане на сумата от 72000.00 лв. на пострадалото от процесното ПТП лице, липсата на доказателства за извършено плащане от страна на ответника Димов след получаване на писмена покана от Гаранционния фонд, то следва да се приеме, че предявеният от Гаранционния фонд иск за осъждане на Димо Иванов Димов да плати изплатените от юридическото лице - ищец суми на пострадалия Ивайло Иванов Иванов при пътнотранспортно произшествие, станало на 01.09.2013 г., с правно основание чл. 288, ал. 12 КЗ /отм./, е основателен и доказан.

05.04.2025
КАЗУС №1

През 2017г. М.Д. дарила внука си А.С. с гарсонiera в новопостроена сграда в гр. Пловдив. През 2018г., А.С. сключил брак с Е.С., без съпрузите да уредят никакви отклонения от установения в Семейния кодекс режим на имуществени отношения. Веднага след сключването на брака, М.Д. прехвърлила на внука си А.С. и на неговата съпруга Е.С. друг свой недвижим имот – двустаен апартамент, където младото семейство се установило да живее, заедно с новороденото си дете. В съдържанието на нотариалния акт било изрично записано, че вместо да заплаща продажна цена, внукът А.С. и съпругата му се задължават да полагат грижи и предоставят издръжка на прехвърлителката, докато тя е жива, осигурявайки ѝ стандарт на живот, какъвто обичайно е имала. През 2023г., здравето на М.Д. рязко се влошило и тя започнала да настоява внукът ѝ да посещава по-често нейния дом, за да могат да общуват пълноценно.

Тъй като внукът не се съобразил с желанието на своята баба, отношенията между двамата се влошили и М.Д. предявила иск за разваляне на договора за прехвърляне на двустайния апартамент, твърдейки, че за нея се грижи само съпругата на внука ѝ, а последният изобщо не ѝ се обаждал. Чрез втора по ред искова молба, подадена в края на 2023г. М.Д. предявила срещу А.С. нова претенция, която била основана на сключения договор за дарение. Ищцата, като поискала от ответника издръжка от 300 лева месечно, а от съда тя поискала да постанови отмяна на дарението, поради отказ да бъде предоставена издръжка.

Искът за разваляне на договора за двустайния апартамент бил оспорен като неоснователен, с твърдението, че полаганите от съпругата Е.С. ежедневни грижи са достатъчни за изпълнение на договора. Наред с това, било релевирано възражение, че поради несъразмерността на насрещните престации по този договор – приобретателите на апартамента биха се оказали в по-лошо положение от това на прехвърлителката.

В подадения отговор на втората исковата молба, ответникът А.С. оспорил иска, поддържайки тезата, че по-късно сключения договор, за прехвърляне на двустайния апартамент срещу издръжка и гледане пречатства правото да се иска отмяна на дарението поради непризнателност - доколкото двете възможности са алтернативни. При това, направил искане: споровете да се разгледат заедно, в едно производство.

В хода на съдебното дирене било установено, че ищцата получава пенсия за осигурителен стаж и възраст в размер на 400 лева, страда от хронични заболявания, които пречат да се самообслужва без чужда помощ и определят необходимост от средномесечна издръжка от около 600 лв. На поставения ѝ при условията на чл. 176 от ГПК въпрос, ищцата заявила, че Е.С. посещава ежедневно дома ѝ, почиства, пазарува, придружава ищцата до лекарски кабинет и заплаща битовите ѝ сметки от около 250 лева ежемесечно.

Въпроси:

1. Колко и какви по характер иски са предявени с всяка от исковите молби? Каква е правната квалификация и каква следва да бъде надлежната процесуална легитимация на страните в процеса по всеки един от предявените иски?
2. Допустим ли е всеки един от предявените иски, като се отчитат неговия предмет, страни и с оглед направените от ответниците възражения? Може ли двете иски молби да бъдат разгледани в рамките на едно производство, при кумулативно обективно съединяване на исковите?

3. При описаната фактическа обстановка и твърденията на страните - какво е разпределението на доказателствената тежест по всеки един от предявените искове, който считате за допустим?
4. Какво е Вашето становище по основателността на всеки един от предявените искове, който считате за допустим, като имате предвид установените по делото факти и твърденията/ възраженията на страните в спора? Длъжен ли е съдът да обсъди нуждите на ищцата и възможностите на ответната страна по иска да предостави грижи/издръжка?

С. Кофтолев изпус
Н

05.04.2025

КАЗУС №4

Ивайло Иванов Иванов от гр. Шумен, в качеството си на кредитополучател, сключил с кредитора „Банка София“ АД Договор за потребителски кредит № 79300/14.02.2018 г., по който е получил сумата от 27000.00 лв., с краен срок за погасяване на кредита -01.02.2026 г.

На 14.02.2018 г. Иванов е сключил с ЗЕАД „Орбитал“ ЕАД, договор за застраховка "Живот", обективизиран в Полица № 141 К 1111, с размер на застрахователната сума - съобразно размера на остатъка от главницата към датата на застрахователното събитие, за срок от 15.02.2018 г. до 14.02.2026 г. Полицата била сключена във връзка с горепосочения договор за кредит. Застрахователното покритие включвало следните рискове: смърт вследствие на заболяване, смърт вследствие на злополука, трайна загуба на нетрудоспособност вследствие на заболяване и трайна загуба на нетрудоспособност вследствие на злополука. Според уговореното в полицата, трето ползващо се лице от сключения договор между застрахования Иванов и застрахователно дружество, е банката кредитор - „Банка София“ АД. Уговорена е годишна застрахователна премия от 105.55 лв. за всяка година от срока на кредита.

Ивайло Иванов Иванов е заплатил застрахователни премии за 2018, 2019 и 2020 г. в размер от по 105.55 лв. в полза на ЗЕАД „Орбитал“ ЕАД. В срока на действие на договора за застраховка "Живот" - на 12.11.2020 г., е настъпило застрахователното събитие - смъртта на застрахования кредитополучател Ивайло Иванов Иванов. Смъртта е настъпила вследствие на заболяване. Причини за смъртта – основна: Хипертонично сърце със сърдечна недостатъчност, Хронична дихателна недостатъчност и Хронична обструктивна белодробна болест, а като допълнителни: неинсулинозависим захарен диабет.

Негов единствен наследник е синът му Димитър Иванов Иванов от гр. Шумен.

На 16.11.2020 г. Димитър Иванов е уведомил банката-кредитор и застрахователното дружество за настъпилото застрахователно събитие. Поискал от застрахователя да изплати обезщетението по договора за кредит, но получил писмо от ЗЕАД „Орбитал“ ЕАД, че нямало основание за плащане на застрахователно обезщетение, тъй като причината за смъртта била обострена хронична дихателна недостатъчност, която била следствие от регистрирана на 2011 г. ХОББ, а това състояние попадало в обхвата на изключените рискове по застраховката.

На 22.12.2020 г. Димитър Иванов Иванов от гр. Шумен е предявил искова молба пред родово компетентния съд в гр. Шумен срещу ЗЕАД „Орбитал“ ЕАД гр.София, с която искал от съда да постанови решение, с което да осъди ответното застрахователно дружество да заплати на „Банка София“ АД гр. София сумата от 24900.00 лв. - представляваща застрахователна сума по договор за застраховка "Живот", сключен между Ивайло Иванов Иванов и ЗЕАД „Орбитал“ ЕАД с полица „Живот № 141 К 1111“, при ползващо се лице „Банка София“ АД, който договор за застраховка бил сключен за обезпечение на задълженията на Ивайло Иванов Иванов по Договор за потребителски кредит № 79300/14.02.2018 г., сключен с „Банка София“ АД гр. София. Ищецът твърдял, че банката-кредитор и титуляр на правата, които се защитават с предявения иск, бездействала и не упражнявала имуществените си права. Претендира разноски. В исковата молба било направено и възражение за неравноправност на клаузите за изключени рискове в "Условия на застрахователно покритие по полица „Живот № 141 К 1111“. Признал факта, че баща му е страдал от влошеното състояние на сърцето от 2011 г.

С определение от 29.12.2020 г. съдът е конституирирал като съищец в процеса „Банка София“ АД гр. София.

В становище по делото банката считала иска за недопустим. Не оспорвала факта, че, не е насочила искането си за плащане към застрахователя, както и че дължимата сума по процесния договор за кредит, възлиза на 24900.00 лв.

В срока по чл. 131 ГПК е постъпил писмен отговор от ответника ЗЕАД „Орбитал“ ЕАД гр. София. На първо място възразил, че искът е недопустим, за което излагал подробни съображения. Оспорил и иска по основание, т. к. считал, че рискът „Смърт вследствие заболяване“ е покрит по застрахователната полица риск, но плащането на застрахователната сума по него е свързано с настъпването на определени допълнителни условия. Заявил, че застрахователят не е признал настъпилото събитие с Ивайло Иванов за застрахователно такова, тъй като при застрахованото лице били налице предшестващи застрахователния договор заболявания. Т. е. преди сключване на застрахователния договор, Иванов е затаил информация, която е била от решаващо значение за определянето на застрахователния риск и условията, при които застрахователят е щял да застрахова живота и здравето му. Не оспорил сключването на процесните договори за кредит и застрахователен договор. Представил Общите

условия на застрахователно покритие по полица „Живот № 141 К 1111“, където в графа "Изключения" било предвидено, че "Всеки случай на смърт, причинена от или произтичаща пряко или косвено, изцяло или отчасти от някой от следните фактори, не се покрива от полицата: - Всякакви заболявания или неработоспособност /нетрудоспособност/, за които застрахованият клиент е знаел или му е била поставена диагноза, или от които застрахованият клиент е бил лекуван, или за които е получавал лекарства преди датата на влизане в сила на индивидуалната застраховка, или преди датата на възстановяване на застрахователното покритие". Молел искът да се отхвърли.

Направил и възражение за местна подсъдност. Представил доказателства за седалището и адреса на управлението си, които са в гр. София, съгласно данните по Търговския регистър/ТР/. Нямаło вписвания в ТР на подразделения и клонове на ответника в гр. Шумен. Молел делото да се изпрати за разглеждане от родово компетентния съд в гр. София.

ВЪПРОСИ:

1. Дайте правна квалификация на предявения иск.
2. Допустим ли е предявеният иск и защо? Кой е родово компетентният съд?
3. Основателно ли е направеното от ответното дружество възражение за местна подсъдност? Мотивирайте се.
4. Правилно ли съдът е конституирал като съищец в процеса „Банка София“ АД гр. София?
5. Основателен ли е предявеният иск? Мотивирайте се.